

שמעתא עמיקתא

גליון תקס"א | פר' תזריע מצורע | תשפ"ג | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב' | ירושלים תוכב"א

משיעורי

הרה"ג הרב יוחנן בורגר שליט"א
מו"ץ וראש כולל הוראה רמות

הלכות מצויות לימי העומר

דיני אבילות

נישואים

א. מנהג שלא לישא אישה בימים אלו
נוהגים שלא לישא אישה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא. אבל לארס ולקדש, מותר. [שו"ע (סי' תצג סעי' א)]. ולהחזיר גרושתו שרי, משום שאינו כל כך שמחה. [מ"ב (סי' ק"א)]. ויעויין להלן לענין נישואין מל"ג בעומר ואילך.

ב. בשעת הדחק
י"א שאם יש סיבה לישא אישה בימים אלו כגון שלא קיים מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישימשנו וכיוצא בו מותר ובתנאי שלא ירבה בשמחה. [רדב"ז (ח"ב סי' תרפג) כי לא עדיף האי מנהג מאבילות של לי יום וברור הוא. וכן הביא הפרי"ח (סי' תצג) בשם הר"ם לנזאנו בספר שתי דות (נא.) וכת' דע"כ אם לא קיים פו"ר שרי]. ויש מחמירים בכל אופן. [שעריית (שם אות א) בשם במחז"ב ועוד פוסקים]. וכן המנהג להחמיר אף במי שאין לו בנים [מ"ב (סי' ק"א)], ומי"מ בשעת הדחק גדול אם יש צורך יש מקום להקל, ויעשו כן בימים שיש נוהגים בהם היתר (עד ר"ח אייר או אחר ל"ג בעומר). [שעריית (שם) בשם שו"ת חינוך ב"י (סי' כא) ציין לדבירו השעה"צ (שם אות א). ועי' בעקרי הד"ט (ארי"ח סי' כא אות ז) שכת' בשם הדגמ"ח להתיר בשעת הדחק לעשות נישואין בין פסח לעצרת. ועיי"ש בחינוך בית יהודה שהתיר מל"ג בעומר אף במקומות שנוהגים איסור]. ולענין תספורת ע"י להלן.

ג. שידוכין
מותר לעשות שידוכין עם סעודה, אבל לעשות ריקודים ומחולות נהגו איסור. [מ"ב (סי' ק"א)].

ריקודים וזמר

א. ריקודים של רשות
ריקודים ומחולות של רשות יש לזהר בימים אלו. [מ"ב (סי' ק"א)]. ולנוהגין מנהגי אבילות מרי"ח ומראש חודש סיון עד עצרת נוהגין להסתפר, יש להסתפק אם יש להקל בריקודים ומחולות של רשות. [שעריית (אות ד)]. ונוהגים להחמיר בזה. [הגרשו"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פט"ו הגה ד) ומבית לוי (ח"ג לח)].

ב. שמיעת זמר
יש להימנע בימים אלה מזמר המעורר ריקוד (דהיינו אחד או שנים רוקדים) ומחול (ריקוד של אנשים הרבה), אבל שירה המורוממת את האדם אך אינה מביאתו לדיד ריקוד ומחול מותרת. [הגרשו"א (הליכ"ש פי"א אות יד והגה 53) שאע"פ שאין הדבר מבואר בפוסקים נהגו להימנע אף משירה. וכן דעת האג"מ (יו"ד ח"ב סי' קלו) והמנח"ם (ח"א סי' ק"א). ומי"מ דעת הגרשו"א זצ"ל (שם) שמעיקר הדין מותר לשמוע שירים שלא מביאים לדיד ריקוד כני"ל].

ג. שירה כפה
שירה כפה אפילו מעוררת ריקוד מותרת. [הגרשו"א זצ"ל (הלכות חג בחג פי"ז הגה 34). ועי' בארחות רבנו (פי"ז הגה 34). ודעת הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א אות יד) לאסור]. וקלטות ללא ליווי כלי זמר יש מתירין. [אג"מ (ארי"ח ח"א סי' קסח) כי נחשב לשירה כפה. ודעת השבט הלוי (ח"ב סי' ט אות ב) שנחשב לשירה בכלל].

ד. חינוך הקטנים
קטנים שהגיעו לחינוך יש לחנכם שלא לשמוע כלי זמר. [כן משמע מהאג"מ (ארי"ח ח"ד סי' כא אות ד)].

ה. סיפורים משולבים עם שירים
מותר לשמוע קלטות סיפורים אף אם משולבים בהם מעט שירים. [הגרשו"א (פי"א הגה 53)].

ו. סובל מעצבות, שומע כדי להפיג בדידות או פחדים.
מותר לשמוע זמר כשעושה רק על מנת להפיג בדידות או פחדים. [הגרשו"א זצ"ל (ח"ג כ"ה הגה 8)]. וק"ו חולה עצבים שמותר לו לשמוע כלי שיר. [עני' באור לציון (ח"ג כ"ה אות ב)].

ז. לצורך חולה
מותר לנגן לצורך חולה לחזק מזגו. [הגרשו"א זצ"ל (שם הגה 54) והגרשו"ק שליט"א (הל' חג בחג פי"ז הגה 59)].

ח. לצורך התעמלות
מי שזקוק לעשות התעמלות מטעמי בריאות ולצורך כך צריך לשמוע זמר (כגון שהתעמלות על פי קצב הנגינה וכדומה), יש מקום להקל בדבר. [כן שמענו בשם הגרשו"א אולמן זצ"ל ע"פ המ"ב (סי' תקס ס"ק יג). ועי' משי"כ בזה בשמעתא עמיקתא גליון שצ"ד].

ט. בשעת הנהיגה
הנהג מכונית וכדו' ונצרך לשמיעת מוזיקה כדי שלא ירדם וכדומה, רשאי לשמוע, על מנת למנוע הסכנה הכרוכה בזה. [דלא גרע מהא דכתב המ"ב (סי' תקס ס"ק יג), עיי"ש, והכא קיל טפי דיש חשש סכנה. ועי' משי"כ לקמן לענין קייטנות לילדים].

י. אינו מכוון לשמוע
השומע כלי זמר בעל כרחו כגון באוטובוס וכדו', אינו עובר איסור, ואינו צריך לאטום אזניו שהרי אינו מתכוון להנות. [עי' בשו"ע (יו"ד סי' קמב סעי' ו), רמ"א (שם) ושו"ד (שם) ל"ד]. ושו"ר שכן פסק הגרשו"ק שליט"א (קרא עלי מועד פי"ב אות ב בתיקונים)].

יא. צלצול פלאפון
מכשיר פלאפון שצלצולו מנגינה של שירים העשויים להביא לידי ריקוד, ראוי להחליף הצלצול בימים אלו לצלצול אחר, אולם אין איסור בדבר. [לכאוי אין חיוב בזה כיון שאינו צלצול המיועד לשמח, אלא לסמך שמתקשרים אליו, ומי"מ ראוי להחליף כיון שיש בזה משום קצת שמחה, והכל לפי הענין. ופעמים שמפעילים שיר עבור המתקשר כדי להנעים ההמתנה (שיתה ממתנה), ולכאורה שיר זה אין בעל הקו חייב להחליפו כי אין מטרת השיר לשם ריקוד כלל אלא להנעים ההמתנה. ועי' לקמן לענין סיפורים המשולבים עם קצת שירים ושירה בקייטנות. ושוי"מ שדעת הגרשו"ק שליט"א (תשובות הגר"ח ע"מ קטט תשובה רל) שאין לצלצול פלאפון משום איסור שמיעת שירים. ועי' בהלכות והנהגות (עמ' 6) בשם הגרשו"א זצ"ל].

יב. מוזיקת רשת (בחנויות וכדו')
במקומות שמפעילים מוזיקה להנעים ההמתנה והקנייה של הלוקחות (כמו שמצוי בחנויות וכדו' או בטלפון עד קבלת השירות), ראוי להפעיל בימים אלו מוזיקה שאינה מסוג השירים העשויים להביא לידי ריקוד. [עי' משי"כ בהערה לדעיל. ועי' בשו"מ (מהדו' ו' סי' קסג)].

יג. לצורך פרנסה
הלומד לנגן לצורך פרנסה מותר לו לנגן לצורך כיון שאינו עושה לצורך שמחה. [אג"מ (א"ח ח"ג סי' פג) והגרשו"א זצ"ל (סדור פסח כהלכתא פי"ב אות טו הגה 55)].

יד. גני ילדים
מותר לנגן בגני ילדים לצורך קטנים שלא הגיעו לחינוך. [הגרשו"א זצ"ל (הל' חג בחג שם הגה 34) והגרני"ק זצ"ל (חוט שני שבת ח"ד עמ' שעט)].

טז. סעודת מצוה
יש אומרים שאף בסעודת מצוה לא יעשו ריקודים ומחולות. [עני' ברד"ז (סי' תצג אות א) שכת' שאפי' בסעודת "קידושין" אין לעשות, אע"פ שהיא סעודת מצוה. וכן דעת המנח"ם (ח"א סי' ק"א)]. וי"א שבסעודת מצוה שרי. [עני' במ"א (סי' ק"א) וכתב לאסור ריקודים בסעודת שידוכין, שאינה סעודת מצוה, כמבואר במ"א בסיו תמיד ס"ק ט', בפמ"ג שם מ"ז ס"ק ח' ובמ"ב סי' רמ"ט ס"ק ט' ועי' בסמוך. אבל בסעודת אירוסין דהוי סעודת מצוה משמע דשרי. ועיי"ש במחז"ש]. וכן עיקר. [עני' במ"ב (סי' ק"א) שהביא דברי המ"א. וכן מבואר באג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צה ד"ה ובדבר) לענין ז' ברכות]. ומי"מ לתתלה יש מקום להימנע מנגינה בכלי זמר אף בסעודת מצוה. [עני' במבית לוי (ח"א עמ' טז). ועי' במ"ב (סי' תמד ס"ק כד) ש"תנאים" הוי סעודת מצוה. ועיי"ש (סי' תטו ס"ק ב) שסעודת אירוסין או סעודת קנין שנוהגין לעשות עכשיו גם אלו סעודת מצוה הם. ועי' משי"כ לעיל בהנהגת הקודמת בשם המ"ב משמע שסותר. ודעת הגרשו"א זצ"ל (ישא יוסף ח"א סי' קב) שאין להתיר כלי זמר בבר מצוה כי אין הדבר שכח והכרחי ואדרבה רובא דעלמא אינם נוהגים בכלי זמר בבר מצוה וע"כ אין בזה משום חסרון והפחתה בשמחה של מצוה]. ועלין בסמוך.

טז. סעודת תנאים
בסעודת תנאים, מותר לשיר אף שירי שמחה. [הגרשו"א זצ"ל (שם פי"א אות יח), עיי"ש הטעם].

יז. קבלת חתן בשירה כהוגז בישיבות הקדושות בשאר ימות השנה, אין לערכה בימים אלו. [הגרשו"א זצ"ל (שם הגה ב)]. ויש מתירים. [הגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש פי"ה אות ב)].
יח. התחנן בל"ג עומר לערב, הותר זימרה אור ליום ל"ד (לנוהגים להחמיר)
התחנן בל"ג בעומר ביום סמוך לערב מותר לעשות סעודה בשמחה אח"כ בלילה שהוא אור לל"ד אף בכלי שיר וריקודים כסעודה רגילה. [אג"מ (אה"ע ח"א סי' צא)].

יט. שבע ברכות
כל ז' ימי המשנה ריקודים וכלי שיר מותרים. ויכול כל אדם להיות שם ולשמוח בשמחתם. [אג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צה ש"ה ובדבר) ובמשנה הלכות (ח"ו סי' קט) התיר אפילו בגי שבועות].

כ. סיום מסכת
מותר לערוך סיום מסכת בימי הספירה עם תזמורת, אפילו מי שלא היה רגיל לעשות תזמורת בסיום, דשמחת התורה אין לה גבול. [הגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש פי"ה אות ב)].

כא. בר מצוה
מותר לערוך חגיגת וסעודת בר מצוה ולשמוח בה, אף על פי שאינה ביום שנעשה גדול. (כדעת המקילים לעיל אות י'). [הגרשו"א זצ"ל (שם פי"א אות יז)]. ואם אינה בזמנה י"א שיש להימנע מריקודים ותזמורת. [שם (הגה כ' 65)]. ואם הנער דורש דהוי סעודת מצוה, יש מקילים. [כן יוצא מעיקר הדין לפי הפוסקים המקילים לעיל באות י' לענין סעודת מצוה].

כב. הכנסת ספר תורה
יש אומרים ששמחה וריקודים בהכנסת ספר תורה מותרת. [הגרשו"א זצ"ל (הל' חג בחג פי"ז הגה 36 וסדור פסח כהלכתא פי"ב אות יד הגה 53)]. ויש אומרים שיש להימנע, ומכל מקום בשלשת ימי הגבלה מותר אף לדעה זו. [הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א הגה 57)].

כג. ריקודים וזמר בל"ג בעומר
יש נוהגים (בין ספרדים בין אשכנזים) לשמוע כלי זמר ולרקוד לכבוד הלילולת רשב"י אף בליל ל"ג בעומר. [הגרני"ק זצ"ל (חוט שני שבת ח"ד עמ' שפ)]. ודעת הגרשו"א זצ"ל (שם פי"א הגה כ' והגה 58) שלנוהגים כהרמ"א (להסתפר ביום ל"ג) שפיר שרי אפי' ריקודים של רשות. ובשבט הלוי (ח"ח סי' קסח אות ה) כתב לשלחמיר בליל ל"ג לענין שמיעת כלי שיר, והענין נשואין בליל ל"ג גם כלי שיר מותר].

תספורת

א. מנהג שלא להסתפר
נוהגים שלא להסתפר בימי ספירת העומר. [שו"ע (סעי' ב). עי' ברד"ז (סי' תרפג) שיש מקומות שלא נהגו איסור תספורת. אולם הב"ח (רס"י תצג) כת' שבכל המקומות נהגו להחמיר. ועי' במ"ב (סי' ד) שכתב שאם תספר בימי העומר היו נוהגין לקנסו ולהענישו]. ולענין נשים וקטנים עיין לקמן.

ב. שער הזקן
איסור תספורת כולל אף שער הזקן. [הגרשו"א זצ"ל (מעדני שלמה עמ' כ) והגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש פי"ה אות ב). ועי' בסמוך בשם הביאור הלכה שלמד גר"י האיסור מאיסור תספורת בחוה"מ].

ג. תספורת השפה
מותר לספר השפה אפי' אינה מעכבת את האכילה. [עני' בביאור הלכה (סי' תצג) שהמותרים להסתפר בחוה"מ גם בספירה רשאים דלא עדיף מחוה"מ. ולפי דבריו י"ל דהשפה שרי דומיא דחוח"מ]. וכ"כ באבנ"י שפה (ח"א סי' ק) שהשפה שריא בכל גוונא. ועי' באג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צא) שתמה על המ"ב שאין זה ענין לחוה"מ דספ"ה"ע מטעם אבילות אתנין עלה]. ויש אוסרים [א"כ מעכבת האכילה]. [הגרשו"א (שם פס"ה אות ב)].

ד. שער הגבות וזיפי העינים ושאר הגוף
לדעת הסוברים שנושים אסורות בתספורת (עיי' בזה לקמן) מכל מקום מריטת שער הגבות וזיפי העינים, מותרת, אפילו לצורך יופי. [הגרשו"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פי"ט הגה יח). ועיי"ש שכמו כן תספורת גולח והנהגת תמיד לטהרה מותרת]. ויש אומרים שאף כל שער הגוף מותר (פרט לשער הראש). וכן נראה עיקר. [אבנ"י ישפ"ה (ח"א סי' צט), ונראה להקל כדבריו כי בלא"ה יש סוברים שבנשים לא נוהג האיסור כלל. ועי' באור לציון (ח"ג פי"ז אות ד)].

המותרים להסתפר

א. נאנס ולא יכל להסתפר לפני הספירה
עצם נאנס מותר לו להסתפר לפני ספירת העומר מחמת דיוע (אפי' אינו ידוע שהוא עומד בנאנס) מותר לו להסתפר בספ"ה"ע. [עני' בה"ל (סי' תצג על סעי' ב ד"ה נוהגים) שד"ן ספ"ה"מ כד"ן חוה"מ. ובחוה"מ בכה"ג שרי כמבואר בשו"ע (סי' תקלא סעי' ד) ובמ"ב (סי' ק"ה) ויש מחמירים בזה. [אג"מ (ארי"ח ח"ב סי' צא) שתמה על הבה"ל והתיר כה"ג דוקא כשיש משום ניוול. ובמקום צורך יש למיקל על מי לסמוך].

ב. נשים
יש אומרים שאין נשים אסורות בתספורת. [אור לציון (ח"ג פי"ז אות ט)]. וי"א שמכל מקום ראוי שחמירו על עצמן אם אין הדבר נחוץ כל כך. [אג"מ (יו"ד ח"ב סי' קלז)]. ויש אומרים שגם נשים אסורות בתספורת. [הגרשו"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פט"ו הגה י"ט ומעדני שלמה עמ' כ)].

לשלוח בקשה לדוא"ל amikta@amikta.co.il

להצטרפות לקבלת הגליון ללא עלות ניתן

